

การวิจัยในชั้นเรียน

ดร. จักรกฤษณ์ โปคาพล¹

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ปรึบปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เนื่อหาสำคัญคือ เพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศทั้งระบบ และที่สำคัญในหมวดที่ 4แนวการจัดการศึกษา มาตรา 25 (5) ได้กำหนดให้สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์และครูผู้สอนทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับระดับผู้เรียน(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นที่แน่ใจว่าสถานศึกษาได้มีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และแก้ปัญหาการเรียนรู้อของนักเรียนอยู่ตลอดเวลา(คุรุรักษ์ ภิรมย์รักษ์, 2544) นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ระบุไว้เป็นหนึ่งในกิจกรรมในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านมาตรฐานด้านการจัดการศึกษา ข้อ 7 ระบุปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยระบุว่าให้ครูใช้การวิจัยปฏิบัติการในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของนักเรียนและการสอนของตนเอง(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547) ดังนั้น การทำวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นภาคบังคับที่ครูผู้สอนจะต้องทำวิจัยควบคู่ไปกับการเรียนการสอนด้วย ถ้าไม่ทำวิจัยอาจไม่ผ่านเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งครูเองและสถานศึกษาด้วย แต่ในทางปฏิบัติครูไม่ตระหนักในความสำคัญของงานวิจัยในชั้นเรียน ส่วนใหญ่เกิดจากการที่ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูมองเห็นงานวิจัยเป็นเรื่องยาก ขาดแนวทางหรือผู้ให้คำแนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดเอกสารตัวอย่างที่ชัดเจนเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน และครูไม่มีเวลาในการทำวิจัย เพราะแยกงานวิจัยออกจากการเรียนการสอน (สุภาพรณ์ มั่นเกตุวิทย์, 2544)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้ประสานกับทางสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้มีความคิดริเริ่มในการจัดโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การวิจัยในชั้นเรียน” ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 17 – 18 ตุลาคม 2556 ณ โรงแรมเลขออร์คิด อำเภอเมือง จังหวัดเลยถือได้ว่ามีประโยชน์มาก และจากความรู้และประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รับจากการอบรม และความรู้ความเข้าใจที่มีจึงได้เขียนบทความ “การวิจัยในชั้นเรียน”นี้ ผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะชี้ให้เห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนกับวิจัยทั่วไปมีความแตกต่างกันอย่างไรและไม่ยุ่งยากอย่างที่คิด เพื่อให้ผู้สนใจอยากจะทำวิจัยในชั้นเรียนได้เริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ความหมายของวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เรียกชื่อได้หลายอย่าง คือ

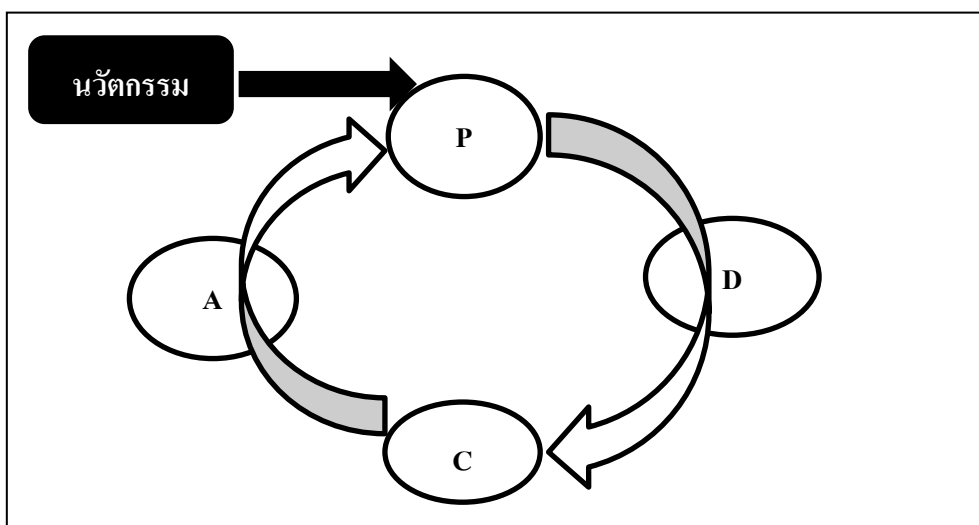
- การวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยชั้นเรียน หรือการวิจัยในห้องเรียน (Classroom Research)
- การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)
- การวิจัยของครู (Teacher Research)

แต่ก็หมายถึงวิจัยชนิดเดียวกัน โดยมีผู้ให้ความหมายหลากหลาย ดังนี้

วาโร เฟ็งส์วักส์ (2546) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึงวิธีการหรือกระบวนการที่ได้มาซึ่งความรู้หรือคำตอบที่ครูเป็นผู้จัดทำขึ้นเอง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

สุวิมล ว่องวานิช (2544) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนคือการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆในชีวิตประจำวันของตนเอง ให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ได้มีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของผู้สอนและผู้เรียน

สรุปแล้ว การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยปฏิบัติการที่ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการวิจัย โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน โดยมีการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาดังกล่าวเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ตามกระบวนการ PDCA ของเดมมิ่ง

รูปภาพ แสดงกระบวนการ PDCA ของเดมมิ่ง โดยการนำนวัตกรรมเข้าสู่กระบวนการ

โดย นวัตกรรม (Innovation) ในที่นี้ หมายถึง บรรดาสิ่งที่คุณได้คิดค้น หรือนำเอาวิธีการที่ผู้อื่นสร้างขึ้นมาใช้แก้ปัญหาการเรียนรู้อันของนักเรียนในชั้นเรียน นอกเหนือจากสื่อการเรียนการสอนปกติ เพื่อเสริมทักษะที่ผู้เรียนยังขาดอยู่ เป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอนให้บรรลุตามแผนการเรียนรู้ เช่น สื่อการสอนต่างๆ เกม กลุ่มกิจกรรม กระบวนการ ฯลฯ

รูปแบบการวิจัยในชั้นเรียน

การทำวิจัยในชั้นเรียนมีความยืดหยุ่นมากกว่าวิจัยทั่วไป ตรงที่เน้นให้เกิดการสะดวกต่อการทำวิจัยของครูผู้สอน ที่ต้องการคำตอบของการวิจัยเพียงแค่การแก้ปัญหาการเรียนรู้อันของนักเรียนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งการวิจัยสามารถจำแนกเป็น 3 ประเภทคือ การวิจัยเชิงวิชาการ การวิจัยสถาบัน และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

วิจัยเชิงวิชาการ(Academic research) กล่าวถึงงานวิจัยในความคิดแรกของคนทั่วไปมักจะนึกภาพถึงงานวิจัยที่เป็นเล่มหนาๆ ปกแข็งสีทึบๆ เช่น สีดำ สีเขียวเข้ม สีแดงเข้ม วางอยู่บนหิ้ง หรือชั้นวางหนังสือ บางห้องสมุดก็มีได้เลย บางแห่งต้องลงทะเบียนกันอย่างรัดกุม หากนำมาเปิดดูพบว่ามิรูปแบบเดียวกันเกือบทั้งหมด คือประกอบด้วย 5 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 การศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีดำเนินการ บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และบทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ งานวิจัยในลักษณะดังกล่าวที่สามารถพบได้โดยทั่วไปนี้

งานวิจัยที่เป็นกึ่งทางการ (Semiformal research) งานวิจัยที่มีขอบเขตการอ้างอิงแคบลงเป็นการศึกษาค้นคว้าให้ได้สารสนเทศ(Information)สำหรับผู้บริหารสถาบันนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจภายในสถาบันเท่านั้น ไม่มีเป้าหมายในการอ้างอิงไปสู่ภายนอกสถาบันแต่อย่างใด อาจทำกับกลุ่มตัวอย่างในสถาบัน หรือทำกับประชากรของสถาบันเลย เรียกว่างานวิจัยสถาบัน(Institute research) งานวิจัยประเภทนี้ใช้อ้างอิงเฉพาะภายในสถาบัน ไม่นับบทที่ 2 อาจเป็นงานวิจัยประเภทพัฒนาระบบบางอย่างขึ้นมาใช้ในสถาบัน ผลงานวิจัยสถาบันนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนางานในสถาบันให้มีความก้าวหน้า ทันเหตุการณ์

งานวิจัยไม่เป็นทางการ(Informal research) หรือ วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนClassroom Action research เป็นงานวิจัยที่ไม่ใช้ในการอ้างอิงไปสู่สังคมระดับกว้าง เป็นการดำเนินการกับประชากรโดยตรงคือตัวนักเรียนที่ครูพบปัญหา เป็นงานขนาดเล็กนับเป็นงานวิจัยปฏิบัติการ (Action research) ใช้วิธีการประยุกต์แนวทางการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง คือผู้เรียนเป็นงานที่ง่าย ๆ ทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอน มุ่งพัฒนาผู้เรียน การทำวิจัยในชั้นเรียนจึงลดปัญหาผู้สอนทั้งห้องเรียนไปทำวิจัย โดยวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะสำคัญคือ ครูที่มีชั่วโมงสอนเท่านั้นจึงจะทำวิจัยในชั้นเรียนได้ ลักษณะงานวิจัยเป็นเหมือนการรายงานการปฏิบัติงานของตนเองแต่ในที่นี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research = CAR) เพราะ

1. เป็นลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ผู้วิจัยทำวิจัยไปด้วยและแก้ปัญหาในชั้นเรียนไปพร้อม ๆ กันด้วย

2. เป็นประเภทการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) คือนำผลการวิจัยไปประยุกต์หรือแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

3. เป็นวิธีการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ที่ผู้วิจัยมีการทดลอง (treatment) แล้วทำการทดสอบหลังการทดลอง (Postest) ว่าก่อนการทดลองกับหลังการทดลองเพิ่มมากขึ้นหรือลดลง เป็นต้น

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545) กล่าวว่า การเขียนรายงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสามารถเขียนได้หลายรูปแบบที่นำเสนอไว้ในที่นี้ขอเสนอ 3 รูปแบบ โดยมีรูปแบบของการเขียนวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนซึ่งประกอบไปด้วย

รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ไม่เน้นวิชาการ เรียกว่า “แบบลูกทุ่ง”

รูปแบบที่ 2 รูปแบบกึ่งวิชาการ เรียกว่า “แบบลูกกรุง” ซึ่งรูปแบบนี้อาจจำแนกการเขียนอีก 2 ลักษณะได้แก่ รูปแบบที่เสนอการสะท้อนผลการวิจัย และรูปแบบตามที่ ก.ค.เสนอแนะ

รูปแบบที่ 3 รูปแบบเชิงวิชาการ เรียกว่า “แบบสากล” ดังแสดงตามตารางข้างล่าง

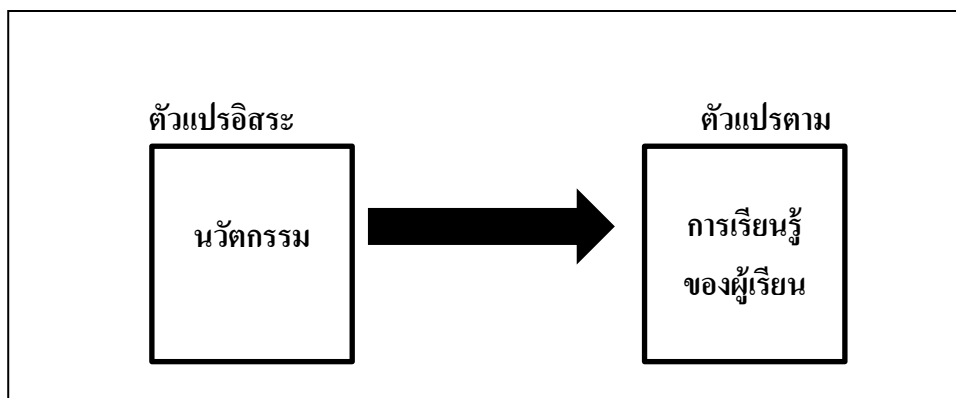
รูปแบบการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน			
รูปแบบไม่เน้นวิชาการ	รูปแบบกึ่งวิชาการ		รูปแบบเชิงวิชาการ
(แบบลูกทุ่ง)	(แบบลูกกรุง)		(แบบสากล)
1. เป็นรูปแบบที่ยืดหยุ่น 2. นำเสนอเนื้อหาโดยสรุปสั้นๆเพียง 1-3 หน้า โดยนำเสนอเกี่ยวกับ - ปัญหาที่ต้องแก้ไขหรือพัฒนา - วิธีการแก้ไขหรือพัฒนา - ผลการแก้ไขหรือผลการศึกษาวิจัย	รูปแบบที่นำเสนอการสะท้อนผลวิจัยโดยนำเสนอสาระสำคัญตามหัวข้อต่อไปนี้ 1. ชื่อเรื่องวิจัย 2. ความสำคัญของปัญหา การวิจัย 3. ปัญหาการวิจัย 4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6. วิธีดำเนินการวิจัย 7. ผลการวิจัย 8. การสะท้อนผลการวิจัย	รูปแบบตามที่ ก.ค.เสนอแนะ โดยนำเสนอสาระสำคัญตามหัวข้อต่อไปนี้ 1. คุณภาพที่จะต้องพัฒนา 2. กระบวนการ / เทคนิค / วิธีการพัฒนาผู้เรียน 3. ผลที่เกิดขึ้นจริง 4. แนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1. ประกอบด้วยส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนอ้างอิง 2. เนื้อหามี 5 บทคือ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 3. ส่วนอ้างอิงคือบรรณานุกรมและภาคผนวก

ตาราง แสดงรูปแบบการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน

ลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

จากความหมายและรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนเราสามารถสรุปลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ได้ดังนี้

1. ผู้สอนเป็นผู้วิจัยเอง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่วงการวิชาชีพครู
2. ผลการวิจัยสามารถแก้ปัญหาผู้เรียนได้ทันเวลา และตรงจุด
3. การวิจัยช่วยเชื่อมช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ
4. การเพิ่มศักยภาพการคิดสะท้อน(Reflective Thinking) ของผู้สอนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน
5. ก่อให้เกิดนวัตกรรมการศึกษา
6. ตัวแปรอิสระคือนวัตกรรมที่นำมาใช้ ตัวแปรตามคือผลของการใช้นวัตกรรมนั้นที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

รูปภาพ แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระคือนวัตกรรมที่นำมาใช้ ตัวแปรตามคือผลของการใช้นวัตกรรมนั้นที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ความมุ่งหวังของการทำวิจัยในชั้นเรียน

การเพิ่มศักยภาพการคิดสะท้อน(Reflective Thinking) ของผู้สอนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนวัตกรรมที่นำมาพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย(ชเนศ ต่วนชะเอม และ ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ, 2556)

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คืออะไร

คือพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความจำ ความคิด ความเฉลียวฉลาดหรือเป็นพฤติกรรมทางด้านสมองของมนุษย์ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นด้านพุทธิพิสัยนี้อย่างมาก สอนด้านพุทธิพิสัยนี้แบ่งเป็น 6 ระดับ คือ

1. ความรู้ สอนให้รู้จริง รู้ถูก จำได้ (เหมือนอัดเทปไว้) ในพระพุทธศาสนาเรียกว่า “สัญญา” คือจำได้-หมายรู้
2. ความเข้าใจ สอนให้จับใจความ ตีความ ขยายผลได้

3. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ครูต้องสอนให้ผู้เรียนนำไปแก้ปัญหา/ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้
4. การวิเคราะห์สอนให้สามารถแยกแยะเรื่องต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยที่สำคัญได้ คือ สามารถวิพากษ์-วิจารณ์ได้อย่างแม่นยำ
5. การสังเคราะห์ สอนให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมและสรุปประเด็นที่เด่น ๆ แล้วนำมาสร้าง เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง
6. การประเมินผล สอนให้สามารถตัดสินใจได้ว่า ดี – ไม่ดี มีคุณค่า มีประโยชน์ หรือไม่มี ประโยชน์ ควรทำต่อไปหรือให้ยุติ เป็นต้น

2. จิตพิสัย (Affective Domain) คืออะไร

คือพฤติกรรมทางด้านจิตใจของมนุษย์ ที่เกี่ยวกับค่านิยมความรู้สึกนึกคิด ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความเลื่อมใส ความสนใจ ความปรารถนา คุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม เป็นต้น การจัดการ เรียนการสอนด้านจิตพิสัยนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องใช้วิธีปลูก ผัง สอดแทรกสิ่งดีงามอยู่ตลอดเวลาและทำอย่างต่อเนื่องหรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศีลธรรมโดยตรงก็ยิ่งดี ซึ่งจะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ พฤติกรรมด้านจิตพิสัยนี้ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

1. การรับรู้ สอนให้มีความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง
2. การตอบสนอง สอนให้ผู้เรียนเต็มใจ พอใจ หรือยินยอมต่อสิ่งเร้านั้น
3. การเกิดค่านิยม สอนจนให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติตามในสิ่งที่ยอมรับกันในสังคม จน กลายเป็นความเชื่อ ความเลื่อมใส
4. การจัดรวบรวม เป็นการสร้างแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่ยึดถือแล้วจะยึดถือ ตลอดไป ถ้าขัดแย้งก็จะยกเลิก
5. สร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยมที่ยึดถือ สอนให้ผู้เรียนควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติ แต่สิ่งที่ถูกต้องดีงามได้

3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คืออะไร

คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ ที่บ่งบอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ชำนาญ ดังจะเห็นได้จากการกระทำโดยตรง ในการเรียนการสอนด้านทักษะพิสัยนี้จะต้องให้ผู้เรียนพร้อมที่จะใช้ทักษะต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะพิสัยนี้ ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย 5 ชั้น ดังนี้

1. การรับรู้สอนให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้องและสนใจเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดี ตลอดไป
2. กระทำตามแบบ/เครื่องชี้แนะ ให้ผู้เรียนฝึกตามแบบที่สนใจและทำซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดความ คล่องแคล่วชำนาญชำนาญและว่องไว

3. การหาความถูกต้อง สอนให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง ให้ทำซ้ำ แล้วหาความถูกต้องในการปฏิบัติด้วยตนเอง

4. การกระทำอย่างต่อเนื่อง สอนให้ผู้เรียนปฏิบัติตามรูปแบบนั้น ๆ อย่างต่อเนื่องที่ยุ่งยาก ซับซ้อนได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและคล่องแคล่วโดยฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

5. การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ เมื่อผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกระทำอย่างต่อเนื่อง จนสามารถปฏิบัติงานได้โดยอัตโนมัติเป็นธรรมชาติไม่ชัดเจน ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง (สรุปจาก Atpongasn-blogspot.com)

ดังที่กล่าวอย่างสรุปมาแล้ว ข้อมแสดงให้เห็นว่าการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ครูผู้สอนจะต้องทำวิจัยใน 3 ด้านนี้ ในเมื่อเกิดปัญหาหรือประสบกับปัญหาในการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน ต้องลงมือทำวิจัยทันทีในภาคเรียนนั้น ๆ หรือในปีการศึกษานั้น ๆ ในแต่ละวิชาที่ตนรับผิดชอบ

ขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยเป็นกระบวนการและขั้นตอนที่เป็นระบบและเป็นวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ที่ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการวิจัยตามนั้น ก็จะประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอนซึ่งเป็นขั้นตอนที่ง่ายและสะดวกในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจปัญหา วิเคราะห์สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาแล้วตั้ง Topic วิจัย

ครูผู้สอนต้องสำรวจดูว่าในชั้นเรียนที่ตนสอนอยู่นั้นมีปัญหาอะไรบ้างเกิดขึ้นในการเรียนการสอนของภาคเรียนนั้น ๆ อาจเป็นปัญหาด้านพุทธิพิสัย หรือจิตพิสัย หรือทักษะพิสัย โดยให้เรียงลำดับความสำคัญจากปัญหามาไปหาน้อยแล้วเลือกมาเพียง 1 ปัญหาที่มีความสำคัญมาเพื่อทำวิจัย

เมื่อได้ปัญหาที่แท้จริงแล้ว ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง เมื่อวิเคราะห์สาเหตุได้แล้วให้พิจารณาว่าจะหาวิธีการหรือเทคนิคหรือนวัตกรรมอะไรมาแก้สาเหตุเหล่านั้น เมื่อได้วิธีหรือนวัตกรรมแล้ว จึงนำปัญหาและสาเหตุรวมทั้งนวัตกรรมมาตั้ง Topic วิจัยต่อไป

ขั้นที่ 2 กำหนดประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ สมมติฐาน และออกแบบวิจัย

ในขั้นที่ 2 นี้ ครูผู้ทำวิจัย ต้องทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ซึ่งผู้สอนต้องกระทำครบทั้ง 4 อย่างคือ

1. การกำหนดประเด็นปัญหาคืออะไร เป็นการตั้งโจทย์วิจัย การตั้งคำถามวิจัย การตั้งประเด็นที่จะวิจัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย ตั้งเพื่ออะไร เป็นการตั้งเป้าหมายว่า ทำวิจัยเพื่อให้ได้ผลผลิตคือ ผู้เรียนสอบผ่านตามหลักสูตร

3. สมมติฐานการวิจัย คืออะไร เป็นการตอบคำถามล่วงหน้าอย่างสมเหตุสมผล

4. การออกแบบวิจัยคืออะไร เป็นการกำหนดตัวแปรอิสระอะไร ที่ส่งผลต่อตัวแปรตามอะไร

ขั้นที่ 3 พัฒนาเทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรม

ผู้วิจัยต้องพิจารณาว่าจะหา หรือพัฒนาเทคนิค หรือวิธีการอะไรบ้างหรือสร้างนวัตกรรมอะไรมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนนั้นๆ

ขั้นที่ 4 นำเทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมไปทดลองใช้

เมื่อเลือกหรือพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมได้แล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่ประสบปัญหา โดยให้ระบุ ขั้นตอน หรือแผนการปฏิบัติไว้ให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น จะใช้กับใคร เมื่อไร ใช้เวลานานเท่าไร และอย่างไร แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียนด้วยวิธีการอะไรและทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร

ขั้นที่ 5 สรุปผลวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้ทำทดลองใช้และเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับแล้ว พบว่าวิธีการแก้ปัญหาในชั้นเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ก็สามารถสรุปผลการวิจัยได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ปรึบปรุ้งแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. สืบค้นจากเว็บไซต์ www.moe.go.th ค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2556
- ชเนศ ต่วนชะเอม.(2542) การวิจัยในชั้นเรียน, เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การวิจัยในชั้นเรียน”.
- ชเนศ ต่วนชะเอม ปัญญา วีระวิทยเลิศ และสุชาดา นาคฤทธิ.(2553) คู่มือการทำวิจัย, เอกสารประกอบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนานักวิจัยระดับปฏิบัติการ.
- บุญมี พันธุ์ไทย.(2540) การวิจัยในชั้นเรียน, กรุงเทพฯ, แสงจันทร์การพิมพ์.
- คุรุรักษ์ ภิรมย์รักษ์. (2544). เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. ชลบุรี : โรงพิมพ์งามช่าง.
- ปัญญา วีระวิทยเลิศ.(2540) การวิจัยปฏิบัติการ, เอกสาร โรเนียวเย็บเล่ม.
- ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล.(2543) การวิจัยในชั้นเรียน,กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ : ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์.(2546) การวิจัยในชั้นเรียน, กรุงเทพฯ, สุวีริยาสาส์น.
- สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์. (2544). ตัวอย่างงานวิจัยในชั้นเรียน ประสบการณ์ครูต้นแบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธารอักษร.
- สุวิมล ว่องวานิช.(2548) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน, พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ, บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์.